

XXII. Raittiuslautakunta.

Raittiuslautakunnan vuodelta 1930 antama kertomus oli seuraavansisältöinen:

Lautakunnan jäsenet ja virkailijat. Raittiuslautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna vanhempi hallitussihteeri J. H. Konttinen, insinööri F. Kreander, muurari O. W. Paananen, metallityöntekijä R. Parviainen ja konttoripäällikkö K. A. Wilén. Varajäseniä olivat osastonjohtaja W. Englund ja johtaja J. Herajärvi; viimeksimainittu kuoli elokuun 29 p:nä, eikä hänen tilalleen valittu ketään.

Lautakunnan puheenjohtajana toimi muurari Paananen ja varapuheenjohtajana vanhempi hallitussihteeri Konttinen, joka myöskin toimi sihteerinä. Lautakunnalle osoitetut laskut hyväksyi puheenjohtaja ja hänen ollessaan estettynä varapuheenjohtaja.

Raittiudenvalvojina toimivat J. E. Leivo, F. F. Nyström ja R. R. Nyholm.

Kokoukset y. m. Lautakunnalla oli vuoden kuluessa 22 kokousta ja niissä pidettyjen pöytäkirjain pykäläluku oli 226.

Raittiuslautakunnan toimintaohjeena oli kesäkuun 1 p:nä 1922 annettu kieltolaki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä valtioneuvoston kesäkuun 18 p:nä 1928 antama raittiuslautakuntia ja -poliiseja koskeva päätös.

Valistustoiminta. Edellämainitun ohjesääntönsä 4 §:n 1 kohdan mukaan raittiuslautakunnan tehtävänä on valistustoimintaa järjestämällä edistää raittiutta. Tällaista raittiusvalistustoimintaa lautakunta toimintavuoden kuluessa harjoitti monin eri tavoin sekä lasten että nuorison kuin myöskin aikuisten keskuudessa.

Lasten raittiustyötä lautakunta edisti jakamalla kurssikirjoja Suomen opettajain raittiusliiton järjestämiin lasten raittiuskirjoituskilpailuihin osaaottaneille kaupungin suomenkielisten kansakoulujen oppilaille. Siten jaettiin viime vuonna 5,149 valmistekirjasta eri koulujen oppilaille. Kilpailuihin otti tilaston mukaan osaa kaikkiaan 5,149 oppilasta 92 opettajan johdolla. Todellisuudessa kilpailuihin osaaottaneiden lukumäärä oli kuitenkin suurempi, sillä kaikista kirjoittajista ei saatu tietoja. Kaikille näille osanottajille annettiin todistus osanotosta kilpailuihin ja sen lisäksi jaettiin kirjallisuuspalkintoja 890:lle ylempien ja 195:lle alempien luokkien eli yhteensä 1,085:lle oppilaalle. Näiden kilpailujen raittiusvalistuksellinen arvo on erittäin suuri, sillä niiden kautta voidaan vaikuttaa sellaisiinkin koteihin, joihin raittiusvalistusta ei muuten voida levittää. Kilpailujen järjestelyssä olisi kuitenkin paljon toivomisen varaa, sillä kaikki opettajat eivät vielääkään ole oppineet täysin tajuamaan tällaisten kilpailujen suurta sekä kasvatuksellista että raittiusvalistuk-

sellista merkitystä. Kuitenkin tulokset ovat vuosi vuodelta parantuneet sitä mukaa kuin asianomaiset opettajat on saatu asialle lämpenemään, ja toivottavaa olisi, että kerran päästäisiin siihen, että saataisiin kaikki kansakoulujemme oppilaat ottamaan osaa tällaisiin kilpailuihin.

Lautakunnan toimesta levitettiin raittiusjulkaisuja niin hyvin suomenkuin ruotsinkielisiin kansakouluihin, lähinnä opettajia varten. Niinpä jaettiin kaikille pääkaupungin suomenkielisten kansakoulujen opettajille kullekin tohtori S. Sireniuksen ansiokas kirjanen »Kestäkö kieltolaki?» Erinäisiä lasten raittiustilaisuuksia avustettiin myöskin taloudellisesti, kustantamalla niihin esitelmää ja muuta ohjelmaa.

Varhaisnuorison keskuudessa tehtävää raittiustyötä lautakunta edisti levittämällä pääkaupungin ylioppilaskokelaille Suomen opiskelevan nuorison raittiusliiton äänenkannattajaa »Pohjantähteä», joka on toimitettu erikoisesti juuri oppikoulunuorisoa silmällä pitäen. Tämän ohella on lautakunnan toimesta järjestetty pääkaupungin oppikouluihin ja varsinkin niiden ylempien luokkien oppilaille esitelmätilaisuuksia, joihin on koetettu saada mahdollisimman päteviä raittiusluennoitsijoita. Näiden toimenpiteiden ansiosta onkin raittiustyö oppikoulunuorison keskuudessa viime aikoina huomattavasti elpynyt. Parhaana todistuksena siitä on se tosiasia, että Ylioppilaiden raittiusyhdistys on vuosi vuodelta saanut yhä enemmän jäseniä pääkaupungin oppikouluista valmistuneiden ylioppilaiden keskuudesta. — Näihinkin kouluihin oli lautakunnan toimesta levitetty raittiusjulkaisuja.

Aikuisten raittiustyötä lautakunta edisti pääasiallisesti tukemalla eri järjestöjen toimeenpanemia suurempia raittiustilaisuuksia, kustantamalla niihin esitelmänpitäjiä ja muutakin ohjelmaa. Erikoisesti on mainittava raittiusviikon vieton järjestäminen, jossa lautakunnalla oli johtava asema. Lautakunnan kutsuttua kokoon Helsingin eri raittius- ja valistusjärjestöjen edustajat, valitsivat nämä yhdessä lautakunnan kanssa yhteisen raittiusviikko-toimikunnan järjestämään raittiusviikon viettoa. Tämän toimikunnan puheenjohtajana oli lautakunnan puheenjohtaja ja sihteerinä lautakunnan sihteer, joten toimikunnan työ tosiasiaa muodostui raittiuslautakunnan laajemmaksi valistustyömuodoksi. Toimikunta järjesti raittiusviikon ensimmäisenä sunnuntaina marraskuun 2 p:nä Kansallisteatteriin arvokkaan avajaisjuhlan, joka samalla muodostui koko maan raittiusviikon avajaisjuhlaiksi, ja jonka ohjelma radioitiin yli koko maan. Juhlan ohjelmasta mainittakoon sosialiministeriön raittiusosaston päällikön pastori K. K. Aron avajaispuhe ja professori A. J. Pietilän juhlapuhe. Juhlassa oli kutsuvieraina tasavallan presidentti, maan hallitus ja kaupunginvaltuusto sekä joukko kansanedustajia ynnä Helsingin korkeinta virkamiehistöä. Kansallisteatterin avarat tilat olivat viimeistä sijaa myöten täynnä juhlayleisöä. Tämän yleisen avajaisjuhlan lisäksi järjestettiin lautakunnan kustannuksella raittiusviikon alkajaisiksi kaksi muuta suurta juhlaa, toinen pääasiallisesti kaupungin pohjoisten osien työväestölle ja toinen yksinomaan ruotsinkielisellä ohjelmalla pääkaupungin ruotsinkieliselle väestölle. Edellinen pidettiin n. k. pylvässalissa, Pengerkadun n:o 11, ja jälkimmäinen Balderin huoneistossa Aleksanterinkatu n:o 12, ja oli näissäkin tilaisuuksissa yleisöä niin paljon kuin huoneistoihin suinkin saattoi mahtua. Näiden suurten juhlien lisäksi oli joukko muita juhlia. Kaikkiaan oli toimikunnan puolesta tai sen myötävaikutuksella ja raittiuslautakunnan osittain avustamana järjestetty raittiusviikon aikana pääkaupunkiin yhteensä 57 raittiusjuhlaa tai esitelmätilaisuutta, joissa pidettiin kaikkiaan 89 puhetta ja esitelmää yhteensä 28,000 kuulijalle. Näistä oli ruotsinkielisiä

tilaisuuksia 12 ja pidettiin niissä 18 esitelmää tai puhetta yhteensä 3,500 kuulijalle. Tämän ohella annettiin yleisölle 5 raittiusaiheista elokuvanäytäntöä. Propaganda ulotettiin pääkaupungin lähimpään ympäristöön ja esitelmätilaisuuksia järjestettiin myöskin sotilaille ja oppikoulujen oppilaille. Jos ottaa huomioon kaikki nämä tilaisuudet sekä eri järjestöjen raittiusviikon aikana omille jäsenilleen järjestämät illanvietot, niin nousee pääkaupungissa ja sen lähimmässä ympäristössä raittiusviikon aikana pidettyjen raittiusvalistus-tilaisuuksien yhteinen lukumäärä hyvinkin 100 tilaisuuteen sekä niissä pidettyjen esitelmien ja puheiden luku ainakin 150:een. Tämän ohella lähetettiin pääkaupungin papistolle pyyntö kosketella raittiusasiaa saarnoissaan. Koko viikon ajan oli raitiovaunuihin ripustettuna mainostauluja kehoittaen kansaa raittiuteen ja kiinnittäen yleisön huomiota raittiusviikkoon. Raittiuspropagandaa varten oli viikon avajais- ja päättäjäispäiviksi sekä kerran viikon varrellakin järjestetty autokulkue, joka soittokuntineen kiersi kaupungilla raittiutta mainostaen. Sitäpaitsi oli talossa Kaisaniemenkatu n:o 4 järjestetty pari mainosakkunaa ja yleisölle jaettiin lentolehtisiä.

Raittiusjulkaisuja, kuten esim. Kieltolakilehteä ja ruotsinkielistä Framlehteä, on lautakunnan toimesta levitetty kaikille poliisiasemille, yömajoihin, ylioppilasjärjestöihin y. m. s.

Lautakunnan omistamaa varjokuvakonetta ja siihen kuuluvia varjokuvasarjoja ovat eri järjestöt saaneet korvauksetta käyttää järjestämässään esitelmä- y, m. tilaisuuksissa.

Lautakunnan toimesta tai avustamana pidettiin kuluneena vuonna kaikkiaan 53 esitelmää, edellisenä vuonna 28.

Kieltolain valvontatyö. Käytännöllinen kieltolain valvontatyö oli lautakunnan palveluksessa olevien raittiudenvalvojien tehtävänä. Kertomusvuoden kuluessa toimitettiin lautakunnan toimesta noin 2,200 kotietsintää sekä takavarikoitiin 16,490 litraa spritiä ja 1,954 pulloa hienompia väkijuomia, 5 autoa, 1 moottorivene, 4 soutuvenettä, 1 hevonen ja kahdet kuormarattaat sekä 5 potkukelkkaa. Syytteeseen kieltolakirikoksista pantiin lautakunnan toimesta yhteensä 340 henkilöä. Raittiudenvalvojille oli suurta hyötyä maaherran tammikuun 13 p:nä heille myöntämistä raittiuspoliisioikeuksista. Työtä vaikeutti kuitenkin suuresti se, että pääkaupungin virallinen poliisi on ollut kieltolain valvontaan nähden jokseenkin välinpitämätön eivätkä lautakunnan 3 valvojaa ole ehtineet läheskään joka paikkaan, mihin heitä olisi tarvittu. Sitäpaitsi lautakunnan valvojien toiminta ei ole päässyt kehittymään tarpeeksi tehokkaaksi, kun heillä ei ole ollut ketään valvontapäällikköä, jollaista varsinkin nykyoloissa aivan välttämättä tarvittaisiin.

Raittiudenvalvojat ovat toiminnastaan pitäneet päiväkirjaa sekä tilastoa ilmaisamista rikoksista.

Raittiustodistukset. Pääkaupungin poliisiviranomaisten pyynnöstä lautakunta antoi raittiustodistuksia autonajolupaa pääkaupungissa anoville henkilöille. Tämä tehtävä lisäsi suuresti lautakunnan toimiston työtä, sillä jokaisesta todistuksen anojasta tehtiin joukko tiedusteluja, hoidettiin korttiluetteloja j. n. e. Toimintavuoden kuluessa lautakunta antoi raittiustodistuksen 2,163 henkilölle. Todistus evättiin 187 henkilöltä.

Yhteistoiminta poliisiviranomaisten kanssa. Lautakunta oli vuoden kuluessa yhteistoiminnassa poliisiviranomaisten kanssa kieltolain valvontaa koskevissa asioissa, mutta, kuten jo edellä mainittiin, oli tämä yhteistoiminta tuloksiltaan laihaa poliisiviranomaisten välinpitämättömyyden takia.

Lausunnot. Raittiuslautakunta antoi kertomusvuonna maistraatille yh-

teensä 285 lausuntoa ruokala-, kahvila-, ravintola- ja matkailijakotiliikkeiden harjoittamista koskevien anomusten johdosta. Näistä lausunnoista oli 270 myönteistä ja 15 kielteistä. Sitäpaitsi antoi lautakunta vuoden kuluessa joukon lausuntoja ja selostuksia erinäisille kaupunginviranomaisille. Tietoja alaansa kuuluvista asioista lautakunta joutui antamaan useille valtion virastoille, raittiusjärjestöille y. m.

Lautakunnan edustus. Raittiustautakunta on toimintavuoden kuluessa ollut edustettuna Helsingin sosialidemokraattisen raittiusaluejärjestön vuosikokouksessa ja Helsingin raittiusviikkotoimikunnassa. Niinikään oli lautakunta edustettuna johtaja J. Herajärven hautajaistilaisuudessa syyskuun 4 p:nä, jolloin lautakunnan puolesta laskettiin hänen haudalleen seppelä.

Lautakunnan toimisto sijaitsi edelleen talossa n:o 4 Helenankadun varrella. Toimisto oli avoinna yleisölle klo 10—12 ja 18—20 joka arkipäivä. Sieltä lähetettiin vuoden kuluessa yhteensä 2,855 kirjelmää. Samoin hoidettiin toimistossa kaikki muut lautakunnan käytännölliset tehtävät.

Loppusanat. Helsingin raittiustautakunnan työ on vuosi vuodelta lisääntynyt, mutta sen käytettävissä oleva työvoima on pysynyt samana koko sen kymmenvuotisajan, jonka lautakunta on toiminut. Kaupungin väestön lisääntymiseen ja sen liikenteen valtavaan kehittymiseen nähden on lautakunnan työvoima, 3 valvojaa, aivan riittämätön. Niinpä ehdottikin lautakunta kirjelmässään kaupunginvaltuustolle perustettavaksi 3 uutta raittiudenvalvojan sekä valvontapäällikön viran. Ehdotus hyväksyttiin 23 äänellä 22 vastaan, mutta kun asian ratkaisemiseen olisi tarvittu määränemmistö, sai asia sillä kertaa raueta. Samalla kun lautakunta valittaa tätä ratkaisua, tulee lautakunta edelleenkin pyrkimään siihen, että sen työvoimaa lisättäisiin. Joka tapauksessa on välttämätöntä asettaa valvontapäällikkö entisten valvojen toiminnan tehostamista ja järjestelyä sekä myöskin tarkkailua varten.